

תמצית הש"ס

סיכומי גפ"ת קצרים וברורים ללומדי הדף היומי

גליון 132 | עבודה זרה ט"ז – מ"ה | תמוז פ"ה

מכירת בעלי חיים לעכו"ם

הקדמה

אין מוכרים לעכו"ם בהמה גסה אפילו עגלים וסיחיים שלמים ושבורים, ואף ששבורים אינם ראויים למלאכה גזוז חכמים שמא יבוא למכור גדולים ושלמים הראויים למלאכה שיש לחוש בהם לשאלה ושכירות ולסניני, (ואף שפרה מותר לתולים שקנאה לחשיטה, ובשבורים דאי קנה לשחיטה, מ"מ כשרואים אותם בבית העכו"ם חושבים שנשברו שם ולא קנה לשחיטה. תוד"ה שלמין). **ורבי יהודה מתייר בשבורה מפני שאינה יכולה להתרפא ולחיות ואינה יכולה ללדת ולא יבוא להשהותה אלא ישחטנה מיד ולא יראנה ישראל אצל הנכרי וילמדו שמותר למכור לו, דאינה מקבלת זכר, (שאף אם טריפה יולדת אינה מקבלת זכר. ודל"ה אלא).** ולחכמים אסור משום שמורביעים עליה ויולדת ויבואו להשהותה, ובזכר ג"כ יכול להרביעו על כמה נקבות. תוד"ה מרביעין.

בן בתירא מתייר למכור סוס לעכו"ם, מפני שאין במלאכתו חוב חטאת (לפי שהוא מיועד לרכיבה שהיא אסורה מדרבנן משום שהיה נושא את עצמו. רש"י, וכתבו התוס' (ד"ה ובן) דלא דק, בדסוס המיוחד לרכיבה רבנן מודים, ולא פליג אלא במיוחד לעופות). ולרבי אסור משום תורת כלי זין - דאיכא דקטיל בסיחופיה שמלמדו לדרוס על הנופלים במלחמה, ומשום תורת בהמה גסה - ששכשזיקין יטחינו בריחיים בשבת, והלכה כבן בתירא.

שור של פטם שהוא שמן מאד ואינו ראוי למלאכה, יש להסתפק אם מותר למכורו לעכו"ם, דאף לרבי יהודה שמתיר בשבורה י"ל שזבזה אסור משום שיכולים להשהותו ויבוא לכלל מלאכה (ויעשה פי שניים משור רגיל). ויצא מזה תקלה שיבוא למכור שאר שוורים לעכו"ם, ואף לרבנן שאוסרים בשבורה י"ל שזבזה מותר כיון שסתמו עומד לשחיטה.

אנשי בית רבי היו מקריבים מס ודוחין למלך שור של פטם ביום אידם ועובדת גזון היהנה. ונתן ד' רבובות מממונו כדי שיביאוו למחר, ונתן פעם נוספת כדי להביא שחוט, ונתן פעם נוספת כדי שלא יביאוו כלל. ואין מכאן ראייה שחוששים לשויהו, אלא רבי עשה כך בהדרגה כדי לבטל לגמרי את הדבר.

מכירת חיה גסה לעכו"ם

רב סובר שחיה גסה אסור למכרה לעכו"ם כבהמה גסה, וכן איתא בברייתא, (ולענין פירוס, לרב ושמאל דינה כבהמה דקה שאם היתה מסוכנת ושחטוה צריך שאחרי השחיטה תפשוט ידה וגם תפשוט אותה, דאל"כ זה נחשב שמתה לפני השחיטה, אבל בהמה גסה מספיק אף שתפשוט ידה או שתכפוף אותה), ומצינו שהיו חסונים ברייחיים ע"י חמור הבר.

לרב חנן בר רבא, שאנו ר' חנין בר בר חסדא (אם מנהג המקום למכרה מותר למכרה. והגמ"ר דוחה את דבריו מהברייתא שמבואר בה שאסור.

במתני' איתא שאין מוכרים לעכו"ם דובים ואריות וכל דבר שיש בו נזק לרבים, ומשמע שמה שאין בו נזק לרבים מותר, וכיון דבברייתא מבואר שבכל גוונא אסור, לרבינא צ"ל דאיירי מתני' בארי שבור וכרבי יהודה שמתיר דבר דומה לזה כבהמה גסה שבורה, ולרב אשי מותר אפילו בארי שלם, ומתני' כרבי יהודה דשרי בשבורה, וסתם ארי נחשב שבור לענין מלאכה כיון שאינו בר מלאכה, (אבל לרבנן שאוסרים בשבורה אסור גם בארי, וגם לרבי יהודה בשאר חיה גסה כגון ערוד שהוא סוחר ברייחיים אסור. ולתוס' (ד"ה ארי) גם לרבנן מותר, דדוקא בשבורה אסור מפני שחושבו שמכירה לי שלומה, משא"כ ארי שלעולם הוא שבור אצל מלאכה, ולרב נחמן י"ל דאיירי בארי שהוא חיה דקה.

מסכת עבודה זרה אינה עוסקת כמעט בעצם האיסור לעבוד עבודה זרה (שהוא כבר נתבאר בסנהדרין), אלא היא עוסקת בדברים נוספים הנוגעים לעבודה זרה כגון הנאה מהעבודה זרה, איך מבטלים עבודה זרה, וכדומה. עוד עוסקת מסכת זו בארוכה בענין השייכות עם עובדי עבודה זרה בפרט ועם הנכרים בכלל, וכתב המאירי (בפתיחה למסכת זו) 'וענין המסכתא כולו טוב לבאר ענייני עבודה זרה וההתרחק מעובדיה בקצת דברים, תחייב הורחקתם אחת משתי סיבות: הראשונה שלא להתערב בהם ושלא ללכת בדרכיהם עד שנשמר מעשות כמעשהיהם כמו שידוע בטעמי מקצת מצוות התורה, והשנית שלא להיותנו סיבה לעבודתם או לקיום מחשבתם באמונת עבודת האלילים'. כמו כן ישנם דברים שאסור לעשותם עם הנכרי מפני שהנכרי חשוך על הרציחה ועל העריות וכדומה.

עסק עם הנכרים - לאחר שנתבאר (ב. - ז"ב:) איסור התעסקות עם הנכרים בזמן אידיהם, עוברת הגמרא (י"ג: - ט"ז:) לבאר מה אסור למכור לעכו"ם (י"ג: - ט"ז:), ומה אסור משום "לא תחנם" (ט"ז: כ.), ואיסור השכרת ומכירת בתים ושדות וכדומה בארץ ישראל או בחו"ל (כ. - כ"ב.). ובפרק שני (אין מעמידין, כ"ב. - כ.א.) יתבאר מה אסור לעשות עם העכו"ם מפני שהם חשודים על הרביעה (כגון מסירת בהמה לרועה עכו"ם, ודיני קניית בהמות של עכו"ם לקרבן, כ"ב. - כ"ד.) ועל העריות (כגון יחוד אשה עמהם, כ"ה:) ועל הרציחה (כגון יחוד אשה עמהם, ילוד או הנקה ע"י נכרית, רפוי ותספורת ע"י נכרי, כ"ה: - כ"ט) ועל עשיית כרות שפכה (בזמן מילה, כ"ז.). ואגב דברים אלו נתבאר (כ"ו. - כ"ז.) מתי והאם מותר לילד ולהניק ולמול עכו"ם.

דברים של נכרי האסורים באכילה או גם בהנאה - הגמרא מנבאת אלו דברים של נכרי אסורים בהנאה, (כ"ט: - ל"ה:), או רק באכילה (ל"ה: - ל"ט:), ואלו מותרים באכילה ובהנאה (ל"ט: - מ:), ומדוע.

דיני עבודה זרה - בפרק שלישי (כל הצלמים, מ: - מ"ט:) עוברת הגמרא לעסוק בעבודה זרה עצמה, שהיא אסורה בהנאה כדכתיב "פסילי אלוהיהם תשרפון באש וכו' ולא תביא תועבה אל ביתך", וכתב "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם", ויתבאר אלו עצמים (דורות) אסורים בהנאה מפני שחוששים שעבדו להם (מ: - מ"ג:), כיצד ניתן לבטל דבר שנעבד לעבודה זרה שיהיה מותר בהנאה (מ"א: - מ"ב: וכן מ"ט:), איסור עשיית צורות מסוימות (מ"ב: - מ"ג:), דרך ביעור עבודה זרה (מ"ג: - מ"ד:), אלו דברים של עבודה זרה אסורים בהנאה או פסולים להקרבה מצד עבודה זרה או תקרובתה משמשיה ונוייה (מ"ד: - מ"ה:). ודיני עצי אשירה (מ"ה. - מ"ט:).

ט"ז. אין מוכרים לעכו"ם עששיות (חתיכות עבות) של ברזל הבאים מהודו שהם מיוחדים רק לזיין, אבל שאר עששיות ומעדרים וגרזנים מותר, והאידינא מותר למכור לפסרים משום שהם מוגנים עליו - נלחמים לשמור על העיר וישיביה. וכתבו התוס' (ד"ה לפסריא) שגם לנו מותר למכור לעכו"ם מהאי טעמא.

פינת הריבית

נערך ע"י גמ"ח 'אושר בכבוד'
כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב. מעלת 'לבדד' צריכה ביאור, ורש"י הביא מאונקלוס דבדלחודיהון עתידין דיחסון עלמא, ובפשוטות היינו עוה"ב, ומה אכפת לן אם בשעת שזכנה ויורש טובה וברכה גם עמים אחרים יהיו מאותה טובה.

ביום בתרגום יונתן מוסיף בה - אהא דעתידין לימחשן עלמא - מטול דבנימוסי אומיא לא מדברין. כלומר נימוסי אומיא מהווים מניעה מחיי עוה"ב! כל קורטוב ורשם מהם חוצץ בפני הטוב שהוא אשר ייטיב ה' עמנו.

ובבראשית רבה פר' וישלח (ריש פר' עו) 'מה הקב"ה כתוב בו ונשגב ה' לבדו אף יעקב ויותר יעקב לבדו'. למד מוכר 'ירושם' מומי (דע"ת בלק) שרק מוכח שיא הטוהר בשלמותו והנחלתו יעקב אינו בחי האבות נזיל לזכות בשעת שיהיה ה' לבדו, כי שם לא יהיה קיום לכל מי שחסר בלבדו'.

בקוטב גדר 'נימוסי אומיא' נראה נכון להבין שהיא תפיסה שיתכן איהוהו שטח או אומיה במציאות שיש בה העמלת עין וחוסר שליטה ח"ו של הוב"ת. מעלת ה'לבדד', א"כ, היא ההכרה הזכה כי בכל בחינה שהיא של מציאות אין בה עוד מלבדו. כלול בזה שכל מי, ועד כמה, שנותן מקום למציאות מלבדו ית' - בה במידה אין לו קיום אצלנו, אין לנו שייכות אליו. בואת זוכים להשוואה הנוארת ד'לבדו' - 'מה הקב"ה כתוב בו ונשגב ה' לבדו אף יעקב ויותר יעקב לבדו'. עד כמה שזוכים לתפיסה של 'אתה אחד' בה במידה זוכים ל'מי כעמך ישראל גוי אחד'.

אפי' השתדלות בתורה שאנו מצויים בה לבלי לאות, ואשר כלפיה אמרו מה יעשה אדם ויחכים ירבה בישיבה, מ"מ הרבה עשו כן ולא עלתה בידם עד שלא מצאו לו תנעה אלא שייקשך חרמים ממי שהחכמה שלו, וקמ"ל דהא בלא אלא לא סביא. שיא ההשתדלות - הכוללת בחובה תפיסת האחריות לעשות הכל בשביל להצליח - משולבת בשיא ההתבטלות. ממי שהחכמה שלו.

ומה יתיר מריבית מבדל ומבודד אותנו מהגוים. סוג אחר של יחסי בין אדם לחבירו, איסור החמור כלפי יהודי - כאילו פהר ביצ"מ ובאלקני ישראל (טור ריש הל' ריבית) ויחי ארי' יחיה' דאינו בא לתחמה' ו'אין מלאך מליץ מלמד עליו זכות (עי' שעת"ג כה) - ומותר ואפי' מצוה כלפי גוי, ובגוים לא יתחשב. נציע את דיון מחודש בכמה פרטי איסור ריבית ולמנוח לשוב ולהדגיש כי אינו אלא לעורר.

יהודי לוח מחבירי כסף לשנה. לאחר חצי שנה נצרך המלוה לכסף וביקש מהלוה שיקיים לו פרעונו דשרי מנבואה בתורה (קצת ג. סע הותר אפי' למלוה על חלק מהנחוב בהנחמה להקדמתו). השיבו הלוה מאוד הייתי רוצה להיענות לבקשתך אולם דא עקא שכרגע אין לי כסף. אמר לו המלוה אם באמת רצונך לעזור לי אנה פאנ לפלוני ובקש ממנו הלואה, השיבו הלוה ביוזע ומכיוי קא אמנא אתר יתצח להלוות לי אולם אוכל לדבר על ליבו שילוח לך.

אמר לו המלוה חוששני שהענתך אסורה משום ריבית, שכן אסור לך לפעול עבורי אא"כ הני יודע בבירור שהיית נוהג כך כפיצ"מ ובאלקני ישראל (טור ריש הל' ריבית) ויחי ארי' יחיה' דאינו בא לתחמה' ו'אין מלאך מליץ מלמד עליו זכות (עי' שעת"ג כה) - ומותר ואפי' מצוה כלפי גוי, ובגוים לא יתחשב. נציע את דיון מחודש בכמה פרטי איסור ריבית ולמנוח לשוב ולהדגיש כי אינו אלא לעורר.

←

מחבר: אושר בכבוד ז"ל

אושר בכבוד

חושבים עתיד כחלמה

בידועם ובהכרח של מלך רובין דלוי' ישיארי שילטיא

לקבלת שער זכרון דברים המהודר ללא חשש ריבית:

info@osher-b.org

להצטרפות: 073-3678617 | office@osher-b.org

תמוצית

סיכויי גזירה, הלכה ומוסר

0737-289-669

י'הדף היומי'

מכתב 290 ממות משיע

עבודת זרת בר עד ליה

לועזית

מכתבים ממוצות ודתות אחרות

0737-289-669

תמוצית

סיכויי גזירה, הלכה ומוסר

0737-289-669

י'הדף היומי'

מכתב 289 ממוצות

עבודת זרת בר עד לא

לועזית

מכתבים ממוצות ודתות אחרות

0737-289-669

לדעת הכמה

באזיה אופן לירות לכובים אסורים?

א. כשיש גלישה גלד רק.
ב. כשיש גלישה גלד רק או שמלח.
ג. בכל אופן אסורים.

מה הטעם שחלב שחלב ערבים אסור באכילה?

א. שמא חלב לא מבושמת טמא.
ב. שמא מעורב בו חלב טמא.
ג. משום בשריותם.

מהו האיסור בבישול ערבים?

א. איסור באכילה מדרבנן ומותר בהנאה.
ב. איסור באכילה מדרבנן ומותר בהנאה.
ג. אסור באכילה והנאה מדרבנן.

האם מאכל שהתפשט ע"י ישראל נזכר יחד ואסור?

א. תמיד אסור.
ב. צריך דוקא שהתקבל או נמסר ע"י ישראל.
ג. מספיק שהישראל חתמה משה בנחלים.

שאלה מרבירי הדתים

מהי אזהרה ביטחוני ערבים?

א. יחד עם האיסור מפת ע"י נכרים.
ב. איסור שאסור מפת.
ג. אפשר שפלט שאסור מפת.

ניתן לעשות את המבחנים:

בטל: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)

ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:

במחזור: 0737-289-669 (דעת)

המחזור בכל שבוע:

פרס ראשון עד 500 ש"ח במחזור,
ועוד 8 זוכים בדיוק 100 ש"ח בידי נח.

מכתב שבוני כדף היומי

מהו אסור משה וממה עם שמים ישראל שחלוק לעבודת זרת?

א. בחלוקה.
ב. בחלוקה.
ג. בין בחלוקה בין בחלוקה.

באזיה אופן משיע ממות ממוצות ודתות אחרות?

א. ממוצות ממוצות ודתות אחרות.
ב. ממוצות ממוצות ודתות אחרות.
ג. ממוצות ממוצות ודתות אחרות.

אלו כלי ערבים ששלל יין נזכר א"א להכשרם?

א. כלי ערבים.
ב. כלי ערבים.
ג. כלי ערבים.

באילו בשרים יש משום משה רבינו בו ימי המלואים?

א. בשר חזיר.
ב. בשר חזיר.
ג. בחלקו בלב.

מה דין גביעות ערבים לרפז?

א. אסורים רק באכילה.
ב. אסורים גם בהנאה.
ג. מותרים באכילה ובהנאה.

באיזה מקרה אסור ע"י קרבת גזירה או פטור קרבת גזירה?

א. בקרבת גזירה אסור ופטור קרבת גזירה מותר.
ב. בקרבת גזירה אסור ופטור קרבת גזירה מותר.
ג. בכל אופן אסור.

מי יכול לבטל תקנה מ"ה דבר ממש אישורי?

א. בידי גדול יותר בהכשרה ובמנהג.
ב. אפילו גדול יותר דיו אינם יכולים לבטל.
ג. אפילו גדול יותר דיו אינם יכולים לבטל.

איזה יחד אסור ע"י דין?

א. אסור איסור אסור.
ב. אסור אסור אסור.
ג. אסור אסור אסור.

לדעת הכמה

מהו עמדה נכונה לעשה רבינו (רש"י)?

א. במלכות נכונה.
ב. במלכות נכונה.
ג. לא איתפלג.

האם מותר לישאל למול נכרי נכרים?

א. מותר רק לשם דת.
ב. מותר רק לשם דת.
ג. מותר מכל צדב שרואה.

מי אמר את הלכה שישאל המושל ערבים?

א. ר' חייא.
ב. ר' חייא.
ג. ר' חייא.

מדוע חיים יים של ערבים אסור בהנאה (רש"י)?

א. משום שישל לעבודת כוכבים.
ב. מידה נכונה נכונה.
ג. מידה נכונה נכונה.

שאלה מרבירי הדתים

האם מותר שחנינות ישראל יזכר מנכרית או מנכרית?

א. אסור שחנינות שחנינות.
ב. אסור שחנינות שחנינות.
ג. מותר שחנינות שחנינות.

ניתן לעשות את המבחנים:

בטל: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)
במחזור: 0737-289-669 (דעת)

ניתן לקבל את הסיכומים והמבחנים:

במחזור: 0737-289-669 (דעת)

המחזור בכל שבוע:

פרס ראשון עד 500 ש"ח במחזור,
ועוד 8 זוכים בדיוק 100 ש"ח בידי נח.

מכתב שבוני כדף היומי

מהו החידוש אסור לטעם לחייתיות עם נכרי?

א. שחנינות עם נכרי נכרים.
ב. שחנינות עם נכרי נכרים.
ג. שחנינות עם נכרי נכרים.

מה מותר לעשות לנכרי ערבים?

א. ללכת לרפז.
ב. ללכת לרפז.
ג. ללכת לרפז.

האם ישאל נכר מול נכרי שחנינות מול נכר?

א. כן.
ב. כן.
ג. כן.

באזיה אופן מותר להעלות אורנים בשבוע?

א. בכל יום.
ב. בכל יום.
ג. בכל יום.

באזיה אופן מותר להעלות אורנים בשבוע?

א. בכל יום.
ב. בכל יום.
ג. בכל יום.

באזיה אופן מותר להעלות אורנים בשבוע?

א. בכל יום.
ב. בכל יום.
ג. בכל יום.

באזיה אופן מותר להעלות אורנים בשבוע?

א. בכל יום.
ב. בכל יום.
ג. בכל יום.

באזיה אופן מותר להעלות אורנים בשבוע?

א. בכל יום.
ב. בכל יום.
ג. בכל יום.

